

Sal i llum, exemple i doctrina

El món està necessitat d'una forta dosi d'esperança. En aquest article s'explica que hem d'aprendre a llegir els esdeveniments amb l'objectivitat de la fe, per semblar optimisme amb la sal de l'exemple i la llum de la doctrina.

07/11/2010

Vosaltres sou la sal de la terra. Si la sal perd el gust, amb què la tornaran salada? Ja no és bona per a res, sinó

per a llençar-la fora i que la gent la trepitgi. Vosaltres sou la llum del món. No es pot amagar un poble posat dalt d'una muntanya, i ningú no encén una llàntia per posar-la sota una mesura, sinó en el portallànties, perquè faci llum a tots els qui són a la casa. Que brilli igualment la vostra llum davant la gent; així veuran les vostres bones obres i glorificaran el vostre Pare del cel [1].

No n'hi ha prou amb les paraules per ensenyar la doctrina del Senyor. Cal edificar amb la sal de l'exemple per a il·luminar amb la llum de la paraula. El que va convertir els primers cristians no va ser segurament la novetat d'una doctrina, sinó la vida dels qui la posaven en pràctica. Primer tastaven la sal, la vida, la santedat, el comportament informat per la caritat; després, atrets per l'alegria i la pau, s'obrien a la llum de la doctrina, per penetrar en el

misteri de la gràcia que impulsa la vida cristiana.

Segueix sent actual aquesta manera d'atreure les persones a la llum de Crist. Cal que la sal del comportament cristià preservi de la corrupció del pessimisme, de la manca d'esperança. La presència de persones alegres, optimistes i capaces de donar raó d'aquesta alegria permet que molts puguin viure amb l'esperança activa d'assolir una felicitat a l'altura de les aspiracions del cor humà, sense caure en la temptació de conformar-se amb menys.

No pocs, tot i captant d'alguna manera l'atractiu dels ensenyaments de Crist, pensen que avui ningú viu així, que es tracta d'un ideal irrealitzable o que viure segons la moral no està a l'abast de la majoria.

Recordar la crida universal a la santedat no consisteix només a

repetir que tots podem i hem de ser sants. És molt més important mostrar que, de fet, en aquesta època i en aquesta o aquella circumstància concreta, una persona normal, ni millor ni pitjor dotada, amb els mateixos defectes i debilitats, pot viure la vocació baptismal amb radicalitat, fins i tot en una societat pagana.

Que n'és d'important que hi hagi homes i dones que, amb les seves vides normals, amb l'alegria i la pau de Crist, alimentin contínuament l'esperança d'assolir una existència que valgui la pena, ja feliç a la terra, entre penes i alegries, i plena en el cel!

Des del començament del cristianisme, la santedat de molts homes i dones ha estat sal i llum enmig de tants ambients. La majoria ni tan sols han estat conscients de la magnitud de l'empremta que han

deixat, però han contribuït decisivament a preservar generacions senceres de la corrupció del pessimisme.

L'Opus Dei és un instrument de Déu per estendre l'esperança de la bona nova que Crist ha portat. Sembrar esperança és part fonamental de la missió de l'Església i, per tant, de la nostra missió apostòlica. El Senyor ha volgut l'Obra perquè els seus membres siguin, activament, sal i llum. Diu sant Josepmaria: ***tal com vol el Mestre, tu has de ser -ben ficat en aquest món, on ens toca viure, i en totes les activitats dels homes- sal i llum. -Llum, que il·lumina les intel·ligències i els cors; sal, que dóna el gust i preserva de la corrupció. Per això, si et manca afany apostòlic, esdevindràs insípid i inútil, defraudaràs els altres i la teva vida serà un absurd.*** [2].

LA SAL DE L'EXEMPLE

Vosaltres sou la sal. Aquestes paraules de Crist apareixen en l'evangelí dins del Sermó de la Muntanya, i immediatament després de les Benaurances. La pobresa, la mansuetud, la fam i la set de justícia, la misericòrdia, la neteja, la pau, la paciència en les persecucions i l'alegria amb què el Senyor caracteritza els benaurats, constitueixen com el desplegament de la caritat, i permeten identificar els deixebles de Jesucrist.

La vida ordinària ofereix infinitat de situacions en què es posa a prova aquesta identitat cristiana, el nostre ser signes d'esperança. Quan ens afanyem per ésser fidels a la veritat sense témer les conseqüències, i resistim les pressions que indueixen a actuar amb lleugeresa, quan fem el propòsit ferm d'anteposar la pau en la família a l'amor propi, eliminant

comptes de greuges, amb la disposició oberta a la comprensió i al perdó; també quan renunciem personalment a algunes comoditats per obtenir una major llibertat de cor, o quan lluitem amb valentia per portar una vida neta, i sabem rectificar i tornar a començar..., llavors som sal.

És evident que aquesta manera de comportar-se no és el més comú, i pot produir en algunes persones una primera reacció d'estranyesa, o fins i tot d'incomprensió. Tant se val; i fins i tot pot ser una mostra que la sal no és desvirtuada. Moltes vegades, aquesta primera impressió, suavitzada amb el bàlsam de la caritat, del tracte amable i l'afecte sincer, serà el començament d'una conversió.

En qualsevol cas, viurem pendents de Déu, confiats a la seva paternal providència, sense témer judicis

humans ni falsos escàndols, sense desànim ni amargors. De vegades notem com alguns, «quan descobreixen clarament el bé, escodrinyen per examinar si hi ha algun mal ocult» [3], o tergiversen les coses de manera que fins les manifestacions de justícia i de caritat, el desig de servir i de treballar pel bé de les persones «es torna injúria» [4].

La urgència apostòlica no deixa temps per a prendre en consideració aquestes actituds. Com exhorta sant Pau als cristians de Corint, res ha d'aturar-nos: *ens tenen per impostors, però diem la veritat; ens ignoren, però de fet som coneguts; ens tenen per moribunds, però encara vivim; ens apallissen, però no ens executen; patim afliccions, però sempre estem contents; ens tenen per miserables, però n'enriquim molts; sense tenir res, som amos de tot* [5].

No obstant això, és normal que el comportament del cristià susciti també interrogants en persones ben intencionades, perquè no s'explica sense un principi de vida nou. Ja només el testimoni de tantes famílies cristianes que viuen de fe entre les penes i les alegries d'aquesta vida és motiu perquè molts es qüestionin on és l'origen de la pau i de l'alegria, perquè aquestes renúncies, per a què aquesta obstinació per servir sense obtenir beneficis tangibles.

Aquestes preguntes poden rondar el pensament dels companys i coneguts, encara que en un primer moment potser no s'atreveixin a formular-les. Serà el clima d'amistat el que faciliti la confiança, la via per la qual molts, interpel·lats per l'exemple, s'obriran a l'explicació de la doctrina. Sembrar amistat és essencial a la manera en què els cristians són enmig del món.

L'amistat és el pont entre l'exemple i la doctrina, entre la sal i la llum. Així ho expressava sant Josepmaria: ***Viu la teva vida ordinària; treballa on ets, mirant de complir els deures del teu estat, d'enllestir bé la feina segons la teva professió o ofici, progressant, millorant a cada jornada. Sigues lleial, comprensiu amb els altres i exigent amb tu mateix. Sigues mortificat i alegre. Aquest serà el teu apostolat. I, sense que en sàpigues el motius, per la teva pobra misèria, els qui et volten vindran a tu, i amb una conversa natural, senzilla -a la sortida de la feina, en una reunió de família, a l'autobús, en un passeig, a qualsevol lloc- parlareu d'inquietuds que estan en l'ànima de tots, bé que de vegades no se'n vulguin adonar: les entendran més, quan comencin a cercar de Déu de debò [6].***

LA LLUM DE LA DOCTRINA

Quan, moguts per l'exemple, se senten interrogats i adverteixen un incipient desig de canviar, o almenys de conèixer millor les raons de l'esperança cristiana, llavors és necessari saber parlar amb do de llengües, amb bon coneixement de la doctrina, amb afecte, paciència i serenitat, seguint l'exhortació de sant Pere: *estigueu sempre a punt per a donar una resposta a tothom qui us demani raó de la vostra esperança. Però feu-ho suaument i amb respecte, mantenint la rectitud de consciència* [7]. No oblidem que bona part del nostre apostolat consisteix a fer amable la virtut, fugint de tot zel amarg.

Són nombrosos els exemples que ofereix la Sagrada Escriptura d'aquesta manera de procedir. Jesús no es cansava d'explicar la seva forma d'actuar, fins i tot davant de persones que volien tergiversar les seves paraules. Ho feia amb

senzillesa i amb imaginació,
adaptant el que deia als oients, de
manera que la veritat més sublim
podia arribar als enteniments més
senzills, facilitant a tots la conversió,
sense forçar mai la llibertat.

Amb gran delicadesa, per exemple,
despertava les consciències
adormides, perquè arribessin a jutjar
els propis actes amb objectivitat. Així
va passar amb la dona samaritana.
Primer va guanyar la seva confiança
fent-li veure que, un jueu, no
rebutjava el tracte amb els de
Samaria. De seguida li va parlar en
uns termes que van captar el seu
interès: aconseguir aigua era part de
les seves preocupacions quotidianes.
Després, il·luminà la seva
consciència progressivament, amb la
prudència de qui sap llegir en les
ànimes: va fer cridar al seu marit,
provocant-hi una confidència
gairebé inadvertida: no tinc marit. Al
final, les paraules del Senyor la

posaran davant de la llum de la veritat, davant de la seva pobra vida necessitada de conversió: *Fas bé de dir que no en tens. N'has tingut cinc, i l'home que ara tens no és el teu marit* [8].

Així va passar també en el cas dels acusadors de la dona adúltera: *Ells continuaven insistint en la pregunta. Llavors Jesús es va posar dret i els digué:-Aquell de vosaltres que no tingui pecat, que tiri la primera pedra.* No va fer falta dir res més: *Ells, en sentir això, s'anaren retirant l'un darrere l'altre, començant pels més vells* [9]. I aquesta actitud valenta i misericordiosa va obrir el cor d'aquella pobra dona al perdó i a la conversió: *Jo tampoc no et condemno. Vés-te'n, i d'ara endavant no pequis més* [10].

El Senyor parlava de fonts i d'aigua a la dona afanyada en les tasques domèstiques, parlava de les feines

del camp als camperols, de barques i xarxes als pescadors, de les Escripures als doctors de la llei... És apassionant viure atents, conèixer les inquietuds i els problemes de cada època i de cada lloc per fer comprensible la doctrina i presentarla de manera amable i atractiva, adequada als nostres contemporanis.

Podem aprendre, per exemple, de l'experiència de Joan Pau II, qui després de tants anys de servei a l'Església i de tracte amb les ànimes, assenyala la necessitat de «comprendre les experiències dels homes i el llenguatge amb què es comuniquen entre si» [11]. Donarem llum si sabem comprendre -sinònim de voler- les persones, i si posem esforç -com Jesucrist- per fer-nos entendre. «Avui cal molta imaginació per aprendre a dialogar sobre la fe i sobre les qüestions més fonamentals per a l'home. Es necessiten persones que estimin i que pensin, perquè la

imaginació viu de l'amor i del pensament» [12].

El "do de llengües" requereix imaginació; i la imaginació, amor i coneixement profund -ben assimilat- de la veritat i de les circumstàncies de cada moment. No té res a veure l'apostolat de la doctrina amb un receptari de respostes apreses, sense haver-les fet pròpies.

En canvi, quan, per l'oració i el tracte d'amistat, es coneix a fons a cada ànima, i quan, per la pietat i l'estudi, s'assimila bé la doctrina, serem capaços de donar veritables raons de la nostra esperança, podrem il·luminar amb la llum de Crist la intel·ligència i el cor de molts.

La llum de Crist ha d'il·luminar també els diferents àmbits de l'activitat humana. La formació doctrinal de cada un, segons la seva capacitat, ha d'harmonitzar amb la deguda competència professional de

manera que, sense comprometre la legítima autonomia per la qual les coses creades i la societat gaudeixen de lleis pròpies [13], sapiguem il·luminar l'íntima ordenació a Déu que dóna sentit transcendent a totes les tasques. Per això és especialment necessari conèixer molt bé aquells temes de la doctrina catòlica que guarden particular importància en l'àmbit de la pròpia professió.

A més, hi ha una sèrie de qüestions ètiques fonamentals que -en els moments actuals- tenen vigència a tot arreu: per exemple, les relacionades amb el matrimoni i la família, l'educació, la bioètica, l'ecologia.

És molt convenient -una necessitat- que cadascú sàpiga parlar d'aquests temes i donar raons comprensibles segons l'ambient en què es mou. Moltes d'aquestes qüestions pertanyen a la llei natural, i són accessibles a la raó, encara que hagin

estat també revelades per Déu i l'Església les custodïi. Els nostres arguments no poden recórrer sempre a l'autoritat de l'Església, menys encara quan els nostres interlocutors diuen no tenir fe, o tenen molt poca formació.

Per contra, haurem d'esforçar-nos per mostrar que l'Església és experta en humanitat, mostrant la profunda coherència entre el que ella ensenya i la veritat sobre l'home, que cadascú experimenta en la seva vida i pot madurar amb la reflexió i l'estudi.

«És important fer un gran esforç per explicar adequadament els motius de les posicions de l'Església, subratllant sobretot que no es tracta d'imposar als no creients una perspectiva de fe, sinó d'interpretar i defensar els valors radicats en la naturalesa mateixa del ésser humà. La caritat es convertirà llavors necessàriament en servei a la cultura, la política,

l'economia, a la família, perquè a tot arreu es respectin els principis fonamentals, dels quals depèn el destí de l'ésser humà i el futur de la civilització» [14].

Importa molt mostrar en aquests moments que les exigències de la llei natural no són en si "valors confessionals", sinó que per estar radicades en l'ésser humà, «no exigeixen a qui les defensa una professió de fe cristiana, si bé la doctrina de l'Església les confirma i tutela sempre i a tot arreu, com a servei desinteressat a la veritat sobre l'home i el bé comú de la societat civil» [15].

El servei desinteressat a la veritat porta a treballar per fer una societat més humana, més d'acord amb la llei natural. Això és més urgent encara quan un ambient o una societat sencera decideix regir en oberta oposició al Dret natural. En aquests

casos, els cristians tenen el dret i el deure d'evitar, per tots els mitjans lícits al seu abast i amb no menys astúcia i sagacitat que la que s'utilitza per fer el mal [16], que les institucions, en lloc de facilitar el camí dels homes cap al bé i cap a Déu, facilitin el mal i la condemnaació de les ànimes [17].

No hi ha lloc pel silenci o la deserció, quedar-se tancat a la torre d'ivori. Cadascú ha de ser catòlic en totes les manifestacions de la vida, sense respectes humans: no només a la llar, sinó en tota l'actuació social i pública. Qui ha rebut la veritat sense cap mèrit, té l'obligació de ser sempre, amb la seva vida exemplar i amb la paraula oportuna, testimoni de la veritat, testimoni de Crist.

El món està necessitat d'una forta dosi d'esperança. Hem d'aprendre a llegir els esdeveniments amb l'objectivitat de la fe, per sembrar

optimisme amb la sal de l'exemple i la llum de la doctrina: «Si es mira superficialment al nostre món, impressionen no pocs fets negatius que poden portar al pessimisme. Més aquest és un sentiment injustificat: tenim fe en Déu Pare i Senyor, en la seva bondat i misericòrdia (...). Déu està preparant una gran primavera cristiana, de la qual ja s'entreveu el seu començament (...). L'esperança cristiana ens sosté en el nostre compromís a fons per a la nova evangelització i per a la missió universal, i ens porta a demanar com Jesús ens ha ensenyat: "*Vingui el teu regne, que es faci la teva voluntat aquí a la terra com es fa en el cel*" (Mt 6 , 10)» [18]. El Senyor promourà vocacions en nombre suficient per garantir el triomf de la veritat, del bé i de la justícia en la vida de cada nació, en profit de tots els homes.

C. Ruiz Montoya

[1] Mt 5, 13-16.

[2] Sant Josepmaria, Forja, 22.

[3] Sant Gregori el Gran, Moralia, 6, 22.

[4] Tertulià, Apologeticum, 39, 7.

[5] 2 Cor 6, 1-10.

[6] Sant Josepmaria. Amics de Déu, n. 273

[7] 1 Pe 3, 15-17.

[8] Jn 4, 16-18.

[9] Jn 8, 7, 9.

[10] Jn 8, 7, 9.

[11] Joan Pau II, Aixequieu-vos!
Anem!, P. 98.

[12] Ibíd., P. 100.

[13] Cf. Conc Vaticà II, Const. past. Gaudium et Spes, n. 36.

[14] Joan Pau II, Litt. apost. Novo millennio ineunte, 6-I-2001, n. 51.

[15] Congregació per la Doctrina de la Fe, Nota doctrinal sobre algunes qüestions relatives al compromís i la conducta dels catòlics en la vida política, 24-XI-2002, III, n. 5.

[16] Cf. Lc 16, 8.

[17] Cf. Conc Vaticà II, Const. past. Gaudium et Spes, n. 25.

[18] Joan Pau II, Litt. enc. Redemptoris missio, n. 86.